

ტესტი ქართულ ენასა და ლიტერატურაში

III ვარიანტი

ინსტრუქცია

თქვენ წინაშეა საგამოცდო ტესტის ელექტრონული ბუკლეტი.

ქართული ენისა და ლიტერატურის ტესტი სამი ნაწილისაგან შედგება: I. ტექსტის რედაქტირება; II. არგუმენტირებული ესე; III. მხატვრული ტექსტის ანალიზი.

ტესტის ყოველი ნაწილის შესასრულებლად აუცილებელი ინსტრუქციები თან ახლავს შესაბამის დავალებებს.

გაითვალისწინეთ, ტესტის III ნაწილში მოცემულია ორი დავალება. უნდა აირჩიოთ და შეასრულოთ ერთ-ერთი მათგანი (დავალება N1 ან დავალება N2).

ტესტის მაქსიმალური ქულაა - 70.

ტესტის შესასრულებლად გეძლევათ 3 საათი და 45 წუთი.

გისურვებთ წარმატებას!

I. ტექსტის რედაქტირება (16 ქულა)

ყურადღებით წაიკითხეთ ქვემოთ მოცემული ტექსტი. გაასწორეთ მორფოლოგიურ-ორთოგრაფიული, სინტაქსური, პუნქტუაციური შეცდომები და სტილისტური ხარვეზები და ისე გადაწერეთ მთელი ტექსტი, რომ მისი შინაარსი არ შეცვალოთ.

გაითვალისწინეთ, ქულები დაგაკლდებათ თქვენ მიერ გადაწერილ ტექსტში დაშვებული თითოეული შეცდომის, ხარვეზისა თუ უზუსტობის გამო.

თუ ამოიწერთ მხოლოდ ცალკეულ ფორმებსა და შესიტყვებებს ან რამდენიმე წინადადებას, ნაშრომი არ შეფასდება.

ქოლგა უხსოვარი დროიდან გამოიყენება. მისი თავდაპირველი დანიშნულება მცხუნვარე მზისაგან ადამიანის დაცვა იყო. ძველ ეგვიპტეში მას პალმის ფოთლებისა და ფერადი ბუმბულებიდან ამზადებდნენ და ძალაუფლების სიმბოლოდ სთვლიდნენ. პირველ საუკუნეში ჩინეთში გამოიგონეს დასაკეცი საჩრდილობელი, რომელიც თანამედროვე ქოლგას გავდა. მოკლე მიღზე დამაგრებული იყო ჯოხები, რომლებიც ღერძის გარშემო ადიჩამოდიოდა.

იმის დამადასტურებელი ცნობები, რომ ქოლგას შუა საუკუნეების ევროპაშიც იყენებდნენ მწირია. რაც შეეხება მის დასაკეც ვარიანტს იგი საერთოდ არ არის ცნობილი. ქოლგის არსებობის პირველი კვალი მე-17-ე საუკუნეში გვხვდება, როცა კათოლიკე მისიონერების მიერ მოხდა ჩინეთიდან ქოლგების სუვენირებად ჩამოტანა. ეს ნივთი ფრანგებსა და იტალიელებს ძალიან მოეწონათ და მზესა თუ წვიმაში მისი გამოყენება დაიწყეს.

ქოლგა როგორც ქალის საჩრდილობელი ინგლისშიც დიდი პოპულარობით სარგებლობდა, თუმცა მამაკაცებისათვის იგი მიუღებელი აღმოჩნდა რადგან ფრანგულ ქარაფშუტობის სიმბოლოდ იქნა აღქმული. ეს სტერეოტიპი დაამსხვრია ერთმა მოგზაურმა, ვისაც მალე მიმბაძველები გამოუჩნდნენ და შავი ქოლგა საქმიანი მამაკაცის განუყრელ ატრიბუტათ იქცა.

II. არგუმენტირებული ესე (24 ქულა)

არსებობს მოსაზრება, რომ ჭეშმარიტი თავისუფლება შეუძლებელია დიდი პასუხისმგებლობისა და მოვალეობის შეგნების გარეშე.

არგუმენტირებული მსჯელობით დაეთანხმეთ ამ მოსაზრებას ან უარყავით იგი.

გაანალიზეთ წარმოდგენილი თვალსაზრისი, ჩამოაყალიბეთ თქვენი დამოკიდებულება ნათლად, მკაფიოდ და დასაბუთებულად, არგუმენტები გაამყარეთ სათანადო მაგალითებით. მსჯელობა უნდა იყოს ლოგიკურად გამართული და აბზაცებით დანაწევრებული. შეარჩიეთ შესაბამისი სტილი. დაიცავით სალიტერატურო ენის ნორმები.

ნაშრომი შესრულებული უნდა იყოს გასაგები (გარკვეული) ხელწერით. ის მონაკვეთები, რომელთა ამოკითხვაც გაძნელებს, თხზულების შეფასებისას მხედველობაში არ იქნება მიღებული.

გაითვალისწინეთ:

ნაშრომი არ გასწორდება, თუ თქვენი მსჯელობა შემოიფარგლება ოთხი-ხუთი წინადადებით.

ნაშრომი, რომლის მოცულობა არ აღემატება 120 სიტყვას, ენობრივი თვალსაზრისით არ შეფასდება.

III. მხატვრული ტექსტის ანალიზი (30 ქულა)

აირჩიეთ ქვემოთ მოცემული ორი დავალებიდან ერთ-ერთი და მხოლოდ ის შეასრულეთ!

დავალება N1

ავთანდილი ცდილობს დაეხმაროს სასოწარკვეთილ ტარიელს:

ყმამან უთხრა: „რაშიგან ხარ, შენ საქმესა რად იქმ ავსა?
ვინ მიჯნური არ ყოფილა, ვის სახმილი არა სწავსა?
ვის უქმნია შენი მსგავსი სხვასა კაცთა ნათესავსა?
რად სატანას წაუღიხარ? რად მოიკლავ ნებით თავსა?“

თუ ბრძენი ხარ, ყოვლნი ბრძენნი აპირებენ ამა პირსა:
ხამს მამაცი მამაცური, სჯობს, რაზომცა ნელად ტირსა.
ჭირსა შიგან გამაგრება ასრე უნდა, ვით ქვიტკირსა.
თავისისა ცნობისაგან ჩავარდების კაცი ჭირსა.

ბრძენი ხარ და გამორჩევა არა იცი ბრძენთა თქმულებ:
მინდორს სტირ და მხეცთა ახლავ, რას წადილსა აისრულებ?
ვისთვის კვდები, ვერ მიჰხვდები, თუ სოფელსა მოიძულებ.
თავსა მრთელსა რად შეიკრავ? წყლულსა ახლად რად
იწყლულებ?

ვინ არ ყოფილა მიჯნური, ვის არ სახმილნი სდებიან?
ვის არ უნახვან პატიჟნი, ვისთვის ვინ არა ბნდებიან?
მითხარ, უსახო რა ქმნილა, სულნი რად ამოგხდებიან?
არ იცი, ვარდნი უეკლოდ არავის მოუკრებიან!

ვარდსა ჰკითხეს: „ეგზომ ტურფა რამან შეგქმნა ტანად, პირად?
მიკვირს, რად ხარ ეკლიანი, პოვნა შენი რად არს ჭირად!“
მან თქვა: „ტკბილსა მწარე ჰპოვებს, სჯობს, იქმნების რაცა ძვირად;
ოდეს ტურფა გაიეფდეს, აღარა ღირს არცა ჩირად“.

რათგან ვარდი ამას იტყვის, უსულო და უასაკო,
მაშა ლხინსა ვინ მოიმკის პირველ ჭირთა უმუშაკო?
უბოროტო ვის ასმია რაცა საქმე საეშმაკო?
რად ემდურვი საწუთროსა? რა უქმნია უარაკო?

ისმინე ჩემი თხრობილი, შეჯე, წავიდეთ ნებასა,
ნუ მიჰყოლიხარ თავისსა თათბირსა, გაგონებასა,
რაც არა გწადდეს, იგი ქმენ, ნუ სდევ წადილთა ნებასა!
ასრე არ სჯობდეს, არ გეტყვი, რად მეჭვ რასაცა თნებასა!“

მან უთხრა: „ძმაო, რა გითხრა, ძრვაცა არ ძალ-მიც ენისა,
ძალი არა მაქვს ხელ-ქმნილსა შენთა სიტყვათა სმენისა;
რად ადვილად გიჩს მოთმენა ჩემთა სასჯელთა თმენისა?
აწ მივსწურვივარ სიკვდილსა, დრო მომეახლა ლხენისა.“

ამას მოკვდავი ვილოცავ, აროდეს ვითხოვ, არ, ენით:
აქა გაყრილნი მიჯნურნი მუნამცა შევიყარენით,
მუნ ერთმანერთი კვლა ვნახეთ, კვლა რამე გავიხარენით!
მო, მოყვარეთა დამმარხეთ, მიწანი მომყარენით!

საყვარელმან საყვარელი ვით არ ნახოს, ვით გაწიროს!
მისკე მივალ მხიარული, მერმე იგი ჩემ კერძ იროს;
მივეგებვი, მომეგებოს, ამიტირდეს, ამატიროს.
ჰკითხე ასთა, ქმენ გულისა, რა გინდა ვინ გივაზიროს!

მართ გარდაწყვედით იცოდი, გეტყვი მართალსა პირასა:
სიკვდილი მახლავს, დამეხსენ, ხანსალა დავჰყოფ მცირასა;
არ ცოცხალ ვიყო, რას მაქმნევ? რა დავრჩე, ხელსა მხდი რასა?
დამშლიან ჩემნი კავშირნი, შევჰრთვივარ სულთა სირასა...

ბრძენი, ვინ ბრძენი, რა ბრძენი! ხელი ვითა იქმს ბრძნობასა?
ეგ საუბარი მაშინ ხამს, თუცალა ვიყო ცნობასა!
ვარდი ვერ არის უმზეოდ; იყოს, დაიწყებს ჭნობასა;
მაწყენ, დამეხსენ, არა მცალს, არცალა ვახლავ თმობასა!“

ყურადღებით გაეცანით დავალების პირობას.

წერით დავალებას თან ახლავს სამი მითითება. ეს მითითებები უნდა შეასრულოთ ისე, რომ თხზულება აზრობრივად ერთიანი, მთლიანი გამოვიდეს.

ჩამოაყალიბეთ თქვენი აზრი ნათლად, მკაფიოდ და დასაბუთებულად. მსჯელობა უნდა იყოს ლოგიკურად გამართული და აბზაცებით დანაწევრებული; უნდა დაიცვათ სალიტერატურო ენის ნორმები.

ნაწერი არ გასწორდება, თუ მოცემული ტექსტი მთლიანობაში არაადეკვატურად არის გაგებული, ნაშრომი ტექსტის პერიფრაზია ან ენობრივად იმდენად გაუმართავია, რომ აზრის გაგება ჭირს.

ნაშრომი შესრულებული უნდა იყოს გასაგები (გარკვეული) ხელწერით. ის მონაკვეთები, რომელთა ამოკითხვაც გამძნელდება, არ გასწორდება და თხზულების შეფასებისას მხედველობაში არ იქნება მიღებული.

გაითვალისწინეთ, ნაშრომი, რომლის მოცულობა არ აღემატება 120 სიტყვას, ენობრივი თვალსაზრისით არ შეფასდება.

გაანალიზეთ მოცემული ტექსტი შემდეგი მითითებების მიხედვით:

- იმსჯელეთ ავთანდილის მხატვრული სახის შესახებ;
- იმსჯელეთ ტექსტის მთავარი სათქმელის შესახებ;
- იმსჯელეთ ავტორის სტილისა და ტექსტის მხატვრულ-გამომსახველობითი თავისებურებების შესახებ.

თქვენი თვალსაზრისი დაასაბუთეთ!

დავალება N2

ყურადღებით წაიკითხეთ ნაწყვეტი გურამ დოჩანაშვილის მოთხრობიდან „საქმე“:

– ბოდიში, თქვენ შემთხვევით სულელი ხომ არ ბრძანდებით? – ლუკას ჰკითხეს.

კაცი, რომელიც მოთმინებიდან გამოიყვანა ლუკას უცნაურმა ღიმილმა, ოდნავ გადაიხარა მისკენ და შიშნარევი მუქარით ასე ჰკითხა: „ბოდიში, თქვენ შემთხვევით სულელი ხომ არ ბრძანდებით?“

– არა, არა, – თავი გაიქნია ლუკამ და იმავე ღიმილით ტრამვაის ჭერს ახედა. სულ სხვას ფიქრობდა. იმ კაცთან რა საქმე ჰქონდა – ლუკას ახსენდებოდა...

ლუკა ოცი წლისა რომ იყო, ერთ პატარა, მშვენიერ, თოვლიან ქალაქში მოხვდა, ქუჩები მოკირწყლული, სუფთა იყო, კოხტა სახლები იდგა, სამსართულიანი, მოკლე, ვიწრო, ფერადი ტრამვაები რბილად მიგორავდნენ ლიანდაგზე, ჰაერიც სუფთა იყო, მშრალი, გამჭვირვალე, კამკამა... აღარ იცოდა, საით წასულიყო, გაკვირვებული შესცქეროდა გამვლელებს და მათი გულგრილობა აბნევდა – ისინი ქალაქს შეჩვეულნი იყვნენ, ლუკა კი, უცხო, აფორიაქებული, პატარა ქუჩებში დაბორიალობდა და მერე ფანჯრებშეორთქლილი ტრამვაისკენ გაუწია გულმა. რატომღაც მეხუთე გაჩერებაზე გადაწყვიტა ჩასვლა, მინას ხელისგული წაუსვა და ხარბად შეაცქერდა სახლებს, წარწერებს, უფოთლო ხეებს... პირველსავე გაჩერებაზე დიდი ბაღი დაინახა, ორი მხარზე თხილამურებგადებული ბიჭი ფართო ჭიმკარში შედიოდა. ჩასვლა მოუნდა, მაგრამ გაახსენდა – „არა, არა, მეხუთეზე...“ ტრამვაი რომ დაიძრა, მაშინვე ინანა, ბაღთან რომ არ ჩავიდა, – „რას ამოვიჩემე ეს მეხუთე...“ მეორე გაჩერება მაღაზიასთან იყო, უზარმაზარი მინის მიღმა იდგა და ურცხვად, გულგრილად უღიმოდა პერანგისამარა, ვარდისფერფეხებიანი მანეკენი. მერე რაღაც უშნოდ გლუვი, ჩაჟამებული შენობა დაინახა, ხასიათი წაუხდა. ერთხანს აღარც იყურებოდა ფანჯარაში, ვაგონი მოათვალიერა. ხალხი წამოიშალა და ყველამ ჩასასვლელს მიაშურა. „მესამე, – გაიფიქრა, – მესამე გაჩერებაა, ბოლო...“ მარტოკა დარჩა, ოქროსკბილეებიანი კონდუქტორიც ჩავიდა. „ეს თუ მესამეა, – ფიქრობდა, – მობრუნდება და მეოთხე გაჩერება

ისევ იმ მაღაზიასთან იქნება, მეხუთე კი...“ აღელდა, ძალიან უნდოდა, სწორედ ბალთან ყოფილიყო მეხუთე გაჩერება. კონდუქტორი მალე შემობრუნდა, ტრამვაიმ წრე შემოიარა და ისევ უკან, დაღმართში ფრთხილად დაემშვა. ლუკა ახლა მეორე მხარეს გადაჯდა, კარგად რომ დაენახა მაღაზია. მართლაც იქ გაჩერდა, აღტაცებული შეჰყურებდა ლამაზფეხება მანეკენს – ეს მეოთხე გაჩერება იყო, მეხუთე კი სწორედ დიდ ბალთან აღმოჩნდა, ისე გაუხარდა, რატომღაც გაამაყდა კიდეც და მძიმედ ჩაიარა ტრამვაის ორი მაღალი საფეხური, ბალშიაც ასევე დარბაისლურად შევიდა, მაგრამ დიდხანს აღარ ეყო ეს სიდინჯე – საამო სუსხი იდგა, სწორედ ისეთი, სახეს ოდნავ რომ წიწკნის... იქვე, შესასვლელთან, უზარმაზარი თოვლის პაპა გაჯგიმულიყო, გვერდში ცოცხჩარჭობილი, თავზე კასრი ჩამოემხოთ. ბალი ფერდობზე იყო, ზევიდან თხილამურებით მოსრიალებდნენ, უხილავ სვეტებს მოხდენილად უვლიდნენ გვერდს, ციგებითაც მოჰქროდნენ, დიდი, ოღროჩოღრო დაღმართი იყო და ხანდახან ციგა თუ გადაყირავდებოდა, სიცილი ისმოდა, ისეთი სალი, ისეთი ბედნიერი... ლუკა აღმართს სირბილით შეუყვავა, ხარბად ისუნთქავდა კრიალა ჰაერს, გზად თოვლს დასწვდა, დააგუნდავა, არბოდა და უხაროდა, მერე მაღალი ხის კენწეროს ესროლა გუნდა – ოცი წლისა იყო... გორაკის თავზე შეჩერდა და ქვემოთ, ჭიშკართან მდგარ ხალხს დააცქერდა. თავი მაღლა ასწია, გადიდდა – ეს მაღლა დგომის უნებური სიამაყე იყო, კბილებს შუა ღონივრად, გაბმით შეისრუტა ჰაერი, სწორედ აქედან ეშვებოდნენ ციგით და მასაც მოუნდა, ქარი რომ აწივლებულიყო. რიგში ჩამწკრივებულ ბავშვებს გადახედა, ყველაზე დიდი ციგა შეარჩია და პატარა პატრონს სთხოვა: „ერთხელ ჩავალ, რა...“ უარსაც გააჩნია – ბიჭს არც შეუხედავს მისთვის, ისე გაიქნია თავი. ათი წლის ბიჭი იქნებოდა, წარბებშეკრული, ტუჩებმოკუმული, თავი გაიქნია და მორჩა, უარის თქმა ოდნავადაც არ ეუხერხულა – ხელთათმანი წაიძრო, უბიდან ჩხირი ამოიღო, დაიხარა და ფეხსაცმელთან ბეჯითად მოიცილა თოვლი. ლუკა რალაცნაირად დაჩიავდა, მოტყდა, ხელებჩამოყრილი, გორაკის თავზე იდგა, მოიბუზა, აღარ იცოდა რა ექნა, რა ჯანდაბა უნდოდა ამ ბალში, ანდა, საერთოდ, ამ ქალაქში რა უნდოდა და უცებ იგრძნო, ზურგსუკან პალტოზე ვილაცამ რომ დაქაჩა, შებრუნდა და ჯერ ვერავინ დაინახა. მერე ძირს დაიხედა და განცვიფრდა – ერთი ციდა ბავშვი იყო, ისე შეფუთვნილი, მხოლოდ თვალები უჩანდა; მაინც ეტყობოდა, რომ უღიმოდა, ცალი ხელით ლუკას პალტოს ებლაუჭებოდა, მეორეთი კი თავისი ციგის ღვედს აწვდიდა. ლუკა

თავიდან ვერაფერს მიხვდა, ისე დაუჯერებლად პატარა იყო ბავშვი და იმისი ციგა. ორ გაშუქებულ თვალს შესცქეროდა და როცა გამოერკვა, იგრძნო, მასაც შუქი რომ ჩაუდგა თვალებში, ასე იდგნენ და ერთმანეთს მისჩერებოდნენ – ლუკა, თხელი, მაღალი, ზემოდან დაჰყურებდა და, გახარებული, გულიანი ღიმილით უღიმოდა, ის კი პატარა, ბუთხუზა, მრგვალი, ქვემოდან ასცქეროდა და ღიმილით აკიაფებულ მზერას არ აშორებდა. ირგვლივ, ალბათ, ისევ იცინოდნენ და მხიარულობდნენ, მაგრამ ლუკას აღარაფერი ესმოდა, მოჯადოებული, სიხარულისაგან ყელში გორგალმოწოლილი, ამ მოულოდნელად თავსდამტყდარ, გაცისკროვნებულთვალებიან, კოჭებამდე ქურქში შეფუთვნილ ბედნიერებას მოხიბლული დასცქეროდა და მერე ბავშვი უფრო მაგრად დაებლაუჭა პალტოს, ფეხისწვერებზე აიწია, ღვედიანი ხელი ლუკას თითებზე მიადო და ორჯერ დაუქნია თავი... ლუკამ ციგას უმწეოდ დახედა, ორი მტკაველი თუ იქნებოდა, სიფრიფანა, ჭრელ-ჭრელი ფიცრებით იყო აწყობილი და გაეცინა – რომ დამჯდარიყო, ერთიანად დალეწავდა... ბავშვი ახლა რაღაცნაირი ვედრებითაც კი უყურებდა და ლუკამ ვეღარ მოითმინა, დაიხარა, ხელები წაავლო და აიყვანა, თვალებში ჩახედა და, ისევ გაღიმებულს ყურებიან ქუდზე იქ აკოცა, სადაც ლოყა უნდა ჰქონოდა. ციგა ჯერ ჰაერში კონწიალობდა, მერე კი თოვლზე უხმაუროდ დაეცა, რადგან ბავშვმა ხელები კისერზე შემოაჭდო, სქელი კაშნეთი აფარებული ტუჩები თვალის უპეზე მიადო და ასე აკოცა. ლუკამ მაგრად ჩაიხუტა გულში, ქუდზე გადაუსვა ხელი და თოვლზე ფრთხილად დასვა. მერე დაღმართი ჩაირბინა, ასე სჩვეოდა – თუკი რაიმე ძალიან გაუხარდებოდა, თუკი ნამდვილ ბედნიერებას იგრძნობდა, იქაურობას სასწრაფოდ უნდა გასცლოდა – ეშინოდა რაიმე რომ არ შეცვლილყო. ის კი არა, ქალაქიც იმავე დღეს დატოვა. პირველივე მატარებლით. და დიდი ხნის შემდეგაც, რამდენიმე წლის შემდეგ, როცა ათასნაირი ჯურის ხალხი ხვდებოდა და უსამართლოდ აწყენინებდა ვინმე, გულდაწყვეტილსა და გაგულისებულს, როცა დიდი მხარდაჭერა მოუხდებოდა, ლუკა ყოველთვის გრძნობდა, რომ ვიღაცა პალტოზე ექაჩებოდა და მაშინვე თვალის უპესაც ახსენდებოდა სქელი კაშნედან გამოჟონილი კოცნა...

ყურადღებით გაეცანით დავალების პირობას.

წერით დავალებას ახლავს სამი მითითება. ეს მითითებები უნდა შეასრულოთ ისე, რომ თხზულება აზრობრივად ერთიანი, მთლიანი გამოვიდეს.

ჩამოაყალიბეთ თქვენი აზრი ნათლად, მკაფიოდ და დასაბუთებულად. მსჯელობა უნდა იყოს ლოგიკურად გამართული და აზნაცებით დანაწევრებული; უნდა დაიცვათ სალიტერატურო ენის ნორმები.

ნაწერი არ გასწორდება, თუ მოცემული ტექსტი მთლიანობაში არაადეკვატურად არის გაგებული, ნაშრომი ტექსტის პერიფრაზია ან ენობრივად იმდენად გაუმართავია, რომ აზრის გაგება ჭირს.

ნაშრომი შესრულებული უნდა იყოს გასაგები (გარკვეული) ხელწერით. ის მონაკვეთები, რომელთა ამოკითხვაც გაძნელებდა, არ გასწორდება და თხზულების შეფასებისას მხედველობაში არ იქნება მიღებული.

გაითვალისწინეთ, ნაშრომი, რომლის მოცულობა არ აღემატება 120 სიტყვას, ენობრივი თვალსაზრისით არ შეფასდება.

გაანალიზეთ მოცემული ტექსტი შემდეგი მითითებების მიხედვით:

- იმსჯელეთ ლუკას მხატვრული სახის შესახებ;
- იმსჯელეთ ტექსტის მთავარი სათქმელის შესახებ;
- იმსჯელეთ ავტორის სტილისა და ტექსტის მხატვრულ-გამომსახველობითი თავისებურებების შესახებ.

თქვენი თვალსაზრისი დაასაბუთეთ!